

Avis formel 2023_04 de la Commission de planification - Offre médicale

Vu la loi relative à l'exercice des professions des soins de santé, coordonnée le 10 mai 2015, l'article 91, § 2 ;

Vu la loi relative à l'exercice des professions des soins de santé, coordonnée le 10 mai 2015, l'article 92, § 1, 1° ;

Vu l'arrêté royal du 2 juillet 1996 fixant les règles relatives à la composition et au fonctionnement de la Commission de planification offre médicale;

Après en avoir valablement délibéré, la Commission de planification - offre médicale émet **l'avis** suivant:

La planification de l'offre de l'art dentaire portant modification de l'AR du 19 août 2011. Avis relatif au contingentement des dentistes : quota fédéral pour les années 2028-2032.

Nombre de pages (y compris la présente) : 6

Cet avis a été approuvé selon les quorums suivants :

Membres présents ayant droit de vote :

Votes pour : 12

Votes contre : 0

Abstentions : 0

Lieu et date de la réunion :

Bruxelles, 30/05/2023

Brigitte Velkeniers
Président -Voorzitter

Formeel advies 2023_04 van de Planningscommissie - Medisch aanbod

Gelet op de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, gecoördineerd op 10 mei 2015, artikel 91, § 2;

Gelet op de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, gecoördineerd op 10 mei 2015, artikel 92, § 1, 1°;

Gelet op het koninklijk besluit van 2 juli 1996 tot vaststelling van de regels met betrekking tot de samenstelling en de werking van de Planningscommissie medisch aanbod;

Na geldige beraadslaging brengt de Planningscommissie - medisch aanbod het volgende **advies** uit:

De planning van het aanbod van de tandheeskunde, tot wijziging van het KB van 19 augustus 2011. Advies betreffende de contingentering van de tandartsen: federaal quota voor de jaren 2028-2032.

Aantal bladzijden (inclusief dit blad): 6

Dit advies werd aanvaard met de volgende quorums:

Aanwezige stemgerechtigde leden:

Stemmen voor: 12

Stemmen tegen: 0

Onthouding: 0

Plaats en datum van de vergadering:

Brussel, 30/05/2023

Pascale Steinberg
Secrétaire- Secretaris

La planification de l'offre de l'art dentaire portant modification de l'AR du 25 avril 2007.

Quota Dentistes 2028-2032

La Commission de planification recommande le quota suivant en ce qui concerne le nombre de candidats qui ont annuellement accès à la formation pour un titre de dentiste généraliste ou de dentiste spécialiste (art. 4 de l'arrêté en question).

	2028-2032
Communauté flamande	181
Communauté française	106
Belgique	287

Ces quotas ont été établis à partir des scénarios alternatifs d'évolution de la force de travail des dentistes, publiés en 2022, pour une période de 5 années, soit pour les années 2028 à 2032.

Les projections établies par les scénarios alternatifs intègrent, entre autres, l'évolution démographique de la population et de la profession, la féminisation des professionnels de santé, l'arrivée des professionnels diplômés à l'étranger, la délégation de certaines tâches de dentisterie générale vers les hygiénistes bucco-dentaires et un meilleur équilibre vie privé - vie professionnelle couplé à une augmentation des pratiques de groupes. Ces projections permettent de chiffrer l'évolution attendue, jusqu'à 2042, du nombre d'actifs, du nombre d'équivalents temps pleins, de la densité pondérée d'actifs et de la densité pondérée d'équivalents temps pleins. Les densités pondérées tiennent compte de l'évolution démographique de la population et de ses besoins en soins en orientant les soins vers un accès plus égalitaire aux soins dentaires.

Les scénarios alternatifs tiennent compte notamment :

- du nombre d'étudiants inscrits en première année en sciences dentaires (nombres réels d'étudiants jusqu'en 2020 et projections à partir de 2021) ;
- du taux de réussite des études de bachelier ;
- du taux d'inscription des diplômés en bachelier dans le programme master en sciences dentaires (nombres réels d'étudiants jusqu'en 2020 et projections à partir de 2021) ;
- du taux de réussite des études de master ;
- des taux de stages entamés et terminés (pour l'obtention d'un titre professionnel particulier de dentiste généraliste ou de dentiste spécialiste) ;

De planning van het aanbod van de tandheelkunde, tot wijziging van het KB van 25 april 2007.

Quota Tandartsen 2028-2032

De Planningscommissie adviseert volgende quota wat betreft het aantal kandidaten dat jaarlijks toegang krijgt tot de opleiding voor een titel van algemeen tandarts of tandarts-specialist (art. 4 van het betreffende besluit).

	2028-2032
Vlaamse gemeenschap	181
Franse gemeenschap	106
België	287

Deze quota werden vastgelegd op basis van de alternatieve scenario's m.b.t. de evolutie van de manpower aan tandartsen, gepubliceerd in 2022, voor een periode van 5 jaar, d.w.z. voor de jaren 2028 tot en met 2032.

De projecties uitgewerkt op basis van de alternatieve scenario's omvatten onder meer de demografische evolutie van de bevolking en het beroep, de vrouwelijking van de beroepsbeoefenaars en de intrede op de arbeidsmarkt van de beroepsbeoefenaars opgeleid in het buitenland, de delegatie van bepaalde taken van de algemeen tandartsen naar de mondhygiënisten en een beter evenwicht tussen werk en privéleven, gekoppeld aan een toename van het aantal groepspraktijken. Deze projecties stellen ons in staat om de verwachte evolutie tot 2042 te berekenen van het aantal actieven, het aantal voltijds equivalenten, de gewogen dichtheid van het aantal actieven en de gewogen dichtheid van de voltijds equivalenten. De gewogen dichtheden houden rekening met de demografische evolutie van de bevolking en zijn zorgbehoeften door de zorg te oriënteren naar een meer gelijke toegang tot tandheelkundige zorg.

De alternatieve scenario's houden rekening met de volgende elementen:

- het aantal studenten ingeschreven in het eerste jaar tandheelkunde (geobserveerd aantal studenten tot 2020 en projecties vanaf 2021);
- de slaagkans van de bachelorstudies;
- de inschrijvingsgraad van de gediplomeerde bachelorstudenten in de masteropleiding tandheelkunde (geobserveerd aantal studenten tot 2020 en projecties vanaf 2021);
- de slaagkans van de masterstudies;
- de stagegraad en voltooiingsgraad (voor het behalen van een bijzondere beroepstitel van algemeen tandarts of tandarts-specialist);

- du taux d'enregistrement dans la Banque de données fédérale des professionnels des soins de santé ;
 - de la répartition des professionnels ayant effectué leur stage en Belgique selon la tranche d'âge, selon le genre, selon la nationalité (belge ou non belge) et selon la Communauté ;
 - de l'influx de professionnels formés à l'étranger ;
 - du taux de survie ;
 - du taux de participation au marché du travail (proportion de professionnels actifs) ;
 - du taux de répartition par secteur (proportion de professionnels actifs dans les soins de santé) ;
 - du taux d'activité (en équivalents temps pleins - ETP) ;
 - de la composition et du vieillissement de la population et de ses besoins en soins (sur base des remboursements de l'assurance maladie-invalidité et de l'étude des variations de pratiques médicales).
- de registratiegraad in de federale databank van gezondheidszorgberoepsbeoefenaars;
 - de verdeling van de beroepsbeoefenaars die hun stage in België hebben volbracht naar leeftijdscategorie, geslacht, nationaliteit (Belg, niet-Belg) en gemeenschap;
 - de instroom van beroepsbeoefenaars opgeleid in het buitenland;
 - overlevingsgraad;
 - participatiegraad op de arbeidsmarkt (verhouding van beroepsactieven);
 - de sectorverdelingsgraad (verhouding van beroepsbeoefenaars die actief zijn in de gezondheidszorg);
 - activiteitsgraad (in voltijds equivalenten - VTE);
 - de samenstelling en veroudering van de bevolking en haar zorgbehoeften (op basis van de terugbetalingen in de ziekteverzekering en de studie van de variaties in medische praktijken).

Les hypothèses évolutives retenues par le groupe de travail dentistes de la Commission de planification sont les suivantes :

- Augmentation du nombre projeté d'étudiants inscrits en première année de bachelier en Communauté flamande (200¹) ;
- Renforcement du nombre d'étudiants qui entament leur formation complémentaire pour obtenir le titre professionnel particulier en orthodontie ;
- Adaptation du nombre d'étudiants qui entament leur formation complémentaire pour obtenir le titre professionnel particulier en parodontologie : diminution en Communauté flamande et augmentation en Communauté française ;
- Réduction progressive du temps de travail pour les jeunes générations en raison de la tendance sociétale visant un meilleur équilibre entre vie privée et vie professionnelle ;
- Augmentation de l'efficacité par la mise en place d'une filière de formation de « Tandartsassistent » en Communauté flamande (HBO5) et par le développement des cabinets de groupe dans les deux communautés ;
- Allongement de la carrière et report de l'âge de la pension ;
- Délégation de certaines tâches de la dentisterie générale vers les hygiénistes bucco-dentaires ;
- Ajustement des besoins en soins dentaires de sorte que les assurés belges détenteurs

De hypothesen die werden weerhouden door de werkgroep tandartsen van de Planningscommissie zijn de volgende:

- Toename van het geprojecteerde aantal studenten ingeschreven in het eerste jaar bachelor in de Vlaamse Gemeenschap (200¹);
- Verhoging van het aantal studenten dat de aanvullende opleiding aanvat om de bijzondere beroepstitel in de orthodontie te behalen;
- Aanpassing van het aantal studenten dat de aanvullende opleiding aanvat om de bijzondere beroepstitel in de parodontologie te behalen; daling in de Vlaamse Gemeenschap en stijging in de Franse Gemeenschap;
- Geleidelijke vermindering van de arbeidstijd voor de jongere generaties als gevolg van de maatschappelijke trend naar een beter evenwicht tussen privé- en beroepsleven;
- Verhoging van de efficiëntie, door de invoering van het opleidingstraject "Tandartsassistent" in de Vlaamse Gemeenschap (HBO5), en door de uitbreiding van groepspraktijken in beide gemeenschappen;
- Loopbaanverlenging en verhoging van de pensioenleeftijd;
- Delegatie van bepaalde taken van de algemene tandartsen naar de mondhygiënisten;
- Aanpassing van de behoeften aan tandheelkundige zorg zodat de Belgische

¹ y compris les médecins en formation spécialistes en stomatologie et en chirurgie maxillo-faciale / met inbegrip van de arts-specialisten in de opleiding stomatologie en maxillofaciale heelkunde

d'un régime de remboursement préférentiel rattrapent en partie l'accès aux soins des détenteurs d'un régime de remboursement général d'ici 2031 (scénarios de l'équité sociale) ;

- Ajustement des besoins en soins dentaires généraux de sorte que chaque assuré, où qu'il soit domicilié sur le territoire belge, ait accès aux soins dentaires de façon identique d'ici 2041 (scénario de la convergence territoriale).

Seuls les scénarios alternatifs de l'équité sociale sont retenus par les membres de la Commission de planification pour la détermination des quotas. L'effet de niveaux différents de l'influx des nouveaux professionnels en formation, à partir de 2028, a été simulé pour chaque spécialisation.

Pour la dentisterie générale, la Commission de planification souhaite tendre vers une densité pondérée ETP autour de 6,0 d'ici 2036 pour chaque communauté. La capacité maximale de formation pour les deux communautés ainsi que la stabilité du nombre de dentistes formés annuellement sont des éléments importants qui font partie des critères pris en compte lors de la fixation des quotas et ce, afin de maintenir une qualité de formation satisfaisante.

Constatant l'évolution attendue, à l'horizon 2028, du nombre de professionnels, du nombre d'équivalents temps pleins (ETP), de la densité des professionnels par rapport à la population, et de la densité des ETP, et après avoir comparé l'effet de différents influx sur la force de travail future, la Commission de planification préconise les quotas, telle que définis dans le tableau ci-dessous.

Les membres de la Commission estiment que le maintien de quotas pour l'accès aux titres professionnels particuliers des dentistes formés en Belgique n'a de sens que si une **régulation de l'influx des dentistes formés à l'étranger** est également mise en place. Un scénario de l'autonomie a d'ailleurs été développé pour estimer l'impact d'un tarissement du flux d'entrée en Belgique de professionnels formés à l'étranger.

Quoique l'Etat fédéral soit compétent dorénavant uniquement pour le **quota global**, dans un souci de transparence et de partage de l'information, la Commission de planification reprend dans son avis formel relatif aux quotas fédéraux 2028-2032 pour les dentistes, la méthode de calcul qui se base sur la somme des différents titres professionnels particuliers de dentiste au sein du quota global. La Commission ayant collecté des informations par titre professionnel particulier, elle délivre ainsi des

verzekerden met een voorkeurregeling tegen 2031 gedeeltelijk de toegang tot zorg inhalen van diegenen met een algemene regeling (scenario's van sociale gelijkheid);

- Aanpassing van de behoeften aan algemene tandheelkundige zorg zodat elke verzekerde, waar hij of zij ook gedomicilieerd is op het Belgische grondgebied, tegen 2041 identieke toegang heeft tot tandheelkundige zorg (scenario van territoriale convergentie).

Alleen de alternatieve scenario's van sociale rechtvaardigheid worden door de leden van de Planningscommissie behouden voor het bepalen van de quota. Het effect van verschillende instroomniveaus van beroepsbeoefenaars in opleiding, vanaf 2028, werd gesimuleerd voor elk specialisme.

Voor de algemene tandheelkunde streeft de Planningscommissie naar een gewogen dichtheid in VTE van ongeveer 6,0 tegen 2036 voor elke gemeenschap. De maximale opleidingscapaciteit voor beide gemeenschappen en de stabiliteit van het aantal tandartsen dat jaarlijks wordt opgeleid, zijn belangrijke elementen die deel uitmaken van de criteria waarmee rekening wordt gehouden bij het vaststellen van quota om de kwaliteit van de opleiding op een bevredigend niveau te houden.

Gelet op de verwachte evolutie, tegen 2028, van het aantal beroepsbeoefenaars, van het aantal voltijdse equivalenten (VTE), van de dichtheid van beroepsbeoefenaars ten opzichte van de bevolking en van de dichtheid in VTE's, en na het effect van verschillende instromen op de toekomstige workforce te hebben getest, beveelt de Planningscommissie de volgende quota aan, zoals bepaald in de tabel hieronder.

De leden van de Commissie zijn van mening dat het behoud van quota's voor toegang tot de bijzondere beroepstitels van in België opgeleide tandartsen enkel zin heeft als er ook een **regeling wordt ingevoerd m.b.t. de instroom van in het buitenland opgeleide tandartsen**. Er werd trouwens een scenario van de autonomie ontwikkeld om de gevolgen van het opdrogen van de stroom van buitenlands opgeleide beroepsbeoefenaars naar België in te schatten.

Hoewel de federale Staat voortaan enkel bevoegd is voor het **globale quotum**, met het oog op transparantie en uitwisseling van informatie, herneemt de Planningscommissie in zijn advies betreffende de federale quota's 2028-2032 voor de tandartsen, de berekeningsmethode die is gebaseerd op de som van de verschillende bijzondere beroepstitels van de tandartsen binnen het totale quotum. De Commissie heeft gegevens per bijzondere beroepstitel verzameld en biedt deze

indications pertinentes à destination des Communautés qui sont compétentes pour fixer leurs sous-quotas respectifs. La répartition entre communauté établie par les travaux de la Commission de planification fédérale s'approche au mieux des besoins des populations respectives sur base des données disponibles. Toute autre répartition risque de mettre à mal la rencontre de cet objectif.

La Commission de planification a également réalisé une cartographie des densités de dentistes actifs par arrondissement. Elle attire l'attention des Communautés sur la **répartition inégale des praticiens sur leur territoire**, problème particulièrement criant en Wallonie².

On observe actuellement une pénurie de dentistes porteurs du titre professionnel particulier de dentiste spécialiste en **orthodontie**. La Commission de planification incite les autorités fédérales à revoir la durée de formation pour ce titre professionnel particulier et les communautés à étudier la possibilité de former davantage de praticiens dans ce domaine. Pour mieux définir les besoins réels en traitements orthodontiques, la Commission de planification souhaite disposer de données à propos des traitements non remboursés par l'assurance maladie-invalidité et des besoins non satisfaits.

En ce qui concerne le titre professionnel de dentiste spécialiste en **parodontologie**, il s'agit d'un petit nombre de professionnels, mais très important en terme d'input sur le plan qualitatif pour tout le secteur des soins dentaires. Une relative pléthore est constatée en Communauté flamande, alors que l'inverse est constaté en Communauté française. Vu les petits nombres, il reste essentiel de planifier le quota de formation de telle sorte de maintenir fonctionnels les centres de formation.

Le rattrapage progressif d'**accès aux soins dentaires** pour les populations socialement défavorisées d'ici 2031 est une des hypothèses appliquée aux scénarios alternatifs. La Commission de planification attire l'attention sur le fait que cette hypothèse suppose la mise en place d'une série de mesures telles que des décisions politiques, des campagnes de sensibilisation, des dentistes plus accessibles, l'augmentation du pourcentage de dentistes conventionnés, etc. Sous ces conditions, ces personnes auraient moins d'obstacles financiers, une attitude plus préventive, un changement dans leurs comportements de santé,...

relevante informatie aan de gemeenschappen aan die bevoegd zijn voor de bepaling van de sub-quota. De verdeling over de gemeenschappen, die is vastgesteld in het kader van de werkzaamheden van de federale Planningscommissie, sluit zo nauw mogelijk aan bij de behoeften van de respectievelijke bevolkingsgroepen op basis van de beschikbare gegevens. Elke andere verdeling dreigt de verwezenlijking van deze doelstelling te ondermijnen.

De Planningscommissie heeft ook de dichtheid van de actieve tandartsen per arrondissement in kaart gebracht. Ze vestigt de aandacht van de gemeenschappen op de **ongelijke verdeling van de beoefenaars op hun grondgebied**, een probleem dat bijzonder nijpend is in Wallonië¹.

We zien momenteel een tekort aan tandartsen die houder zijn van de bijzondere beroepstitel van tandarts-specialist in de **orthodontie**. De Planningscommissie dringt er bij de Federale Overheid op aan om de duur van de opleiding voor deze bijzondere beroepstitel te herzien en bij de Gemeenschappen om de mogelijkheid te onderzoeken om meer tandheeldkundigen op te leiden in dit domein. Om de werkelijke behoeften aan orthodontische behandelingen beter te kunnen bepalen, wil de Planningscommissie over gegevens beschikken over behandelingen die niet door de ziekte- en invaliditeitsverzekering worden vergoed en over de onvervulde behoeften.

Wat betreft de beroepstitel van tandarts-specialist in de **parodontologie**, gaat het om een klein aantal beroepsbeoefenaars, maar een zeer belangrijk aantal in termen van kwaliteit voor de gehele tandheeldkundige sector. Een relatief overschot wordt waargenomen in de Vlaamse Gemeenschap, terwijl het omgekeerde wordt waargenomen in de Franse Gemeenschap. Gezien de kleine aantallen blijft het essentieel om het opleidingsquotum zo te plannen dat de opleidingscentra functioneel blijven.

De geleidelijke inhaalbeweging wat betreft de **toegang tot tandheeldkundige zorg** voor sociaal achtergestelde bevolkingsgroepen tegen 2031 is een van de hypothesen die worden toegepast op de alternatieve scenario's. De Planningscommissie vestigt de aandacht op het feit dat deze hypothese veronderstelt dat een reeks maatregelen worden genomen zoals politieke beslissingen, bewustmakingscampagnes, toegankelijke tandartsen, een toename van het percentage geconventioneerde tandartsen, enz. Onder deze voorwaarden zouden deze mensen minder financiële belemmeringen ondervinden, een meer preventieve houding aannemen, hun gezondheidsgedrag veranderen, enz.

² <https://organesdeconcertation.sante.belgique.be/fr/documents/hwf-dentistes-sur-le-marche-du-travail-2004-2016>

La connaissance de l'activité effective des **hygiénistes bucco-dentaires** serait une plus-value pour évaluer l'impact de cette nouvelle profession dans la prise en charge des soins dentaires. Il faudra concrétiser le suivi par la Commission planification de cette force de travail qui deviendra rapidement très importante.

Avec la réalisation des scénarios alternatifs, la Commission de planification a terminé le cycle d'analyse et d'exploitation des données PlanCad 2004-2016 relatives aux dentistes. Elle insiste pour que cet avis soit suivi d'effets et pour que les communautés puissent prendre les mesures adéquates afin que les sous-quotas soient effectifs.

Kennis van de effectieve activiteit van de **mondhygiënisten** zou een toegevoegde waarde zijn om de invloed van dit nieuwe beroep op het beheer van de tandheelkundige zorg te beoordelen. De follow-up door de Planningscommissie van deze workforce, die snel zeer belangrijk zal worden, zal moeten worden geconcretiseerd.

Met de verwezenlijking van de alternatieve scenario's heeft de Planningscommissie de analyse- en exploitatiecyclus met betrekking tot de PlanCad 2004-2016 gegevens van de tandartsen beëindigd. Zij dringt erop aan dat dit advies zou worden gevolgd en dat de Gemeenschappen passende maatregelen zouden nemen zodat de sub-quota worden bereikt.

QUOTA	2028-2032
Belgique	287
Communauté flamande	181
Dentistes généralistes	165
Dentistes-spécialistes en parodontologie	4
Dentistes-spécialistes en orthodontie	12
Communauté française	106
Dentistes généralistes	95
Dentistes-spécialistes en parodontologie	4
Dentistes-spécialistes en orthodontie	7

QUOTA	2028-2032
België	287
Vlaamse gemeenschap	181
Algemeen tandarts	165
Tandarts-specialist in de parodontologie	4
Tandarts-specialist in de orthodontie	12
Franse gemeenschap	106
Algemeen tandarts	95
Tandarts-specialist in de parodontologie	4
Tandarts-specialist in de orthodontie	7